

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дн Димитър Веселинов Димитров

за дисертационния труд на ас. Рая Петрова Живкова-Крупева на тема *„Проучване на развитието на интеркултурната компетентност в гимназиалната степен в българското училище“* за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език), разработен под научното ръководство на проф. дпн Тодор Крумов Шопов

Докторантката към Катедрата по методика на чуждоезиковото обучение (Факултет по класически и нови филологии при Софийския университет „Св. Климент Охридски“) Рая Петрова Живкова-Крупева е родена на 31 август 1980 г. в гр. Лом. От 1999 г. до 2005 г. следва в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. През 2003 г. завършва бакалавърската програма по английска филология към Факултета по класически и нови филологии с професионална квалификация „Учител по английски език и литература“. През 2005 г. завършва успешно магистърската програма „Език и общуване“ към Катедрата по англицистика и америкнистика на Факултета по класически и нови филологии.

Своята професионална кариера започва като преподавател в езикови школи. Отличава се със задълбочени филологически познания в областта на съвременната англицистика и америкнистика и подчертан интерес към проблемите на преподаването на английски език. Притежава добри комуникационни и организационни умения и отлично владее на този език.

През 2004 г. се явява на конкурс за редовен асистент по методика на английския език към Катедрата по методика на чуждоезиковото обучение на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Въз основа на успешно си

представяне по време на конкурсните изпити Рая Живкова-Крупева спечелва преподавателското място в Катедрата и е назначена за редовен асистент по методика на английския език във Факултета по класически и нови филологии. В своята преподавателска и изследователска дейност от 2004 г. до сега ас. Рая Живкова-Крупева се отличава със сериозност, задълбоченост и всеотдайност. Отнася се отговорно към административните си задачи и активно се включва в работата на Катедрата по методика на чуждоезиковото обучение.

В образователна и квалификационна степен „Бакалавър“ води семинарни курсове по „Методика на обучението по английски език“, „Хоспитиране“, „Текуща педагогическа практика“ и „Преддипломна педагогическа практика“ на студенти от четвърти курс специалност „Английска филология“. Тя е титуляр на следните избираеми дидактически дисциплини, които редовно са избирани от студентите по английска филология: „Междуетнолично разбиране“, „Културното измерение в обучението по чужд език“, „Преподаване на лексика“. В магистърската програма „Комуникации: език, литература, медии“ води семинарни занятия по дисциплината „Практически английски език“ и др.

Със заповед на Ректора на Софийския университет РД 20-609/2016 г. ас. Рая Петрова Живкова-Крупева е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка по професионално направление 1.3. *Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по английски език)* с научен ръководител проф. д-р Тодор Крумов Шопов, считано от 05.03.2016 г. Като докторант към Катедрата по методика на чуждоезиковото обучение ас. Рая Живкова-Крупева стриктно спазва своите задължения и провежда в срок предвидените в индивидуалния ѝ докторантски план задачи. Депозирала е необходимите отчети, които са приети своевременно съгласно действащата в Софийския университет законово установена процедура. Със съответна заповед на Ректора РД 20-714/2019 г. ас. Рая Петрова Живкова-Крупева е отчислена с право на защита. Дисертационният труд е обсъден и насочен към публична

защита на заседание на разширения Катедрен съвет на Катедрата по методика на чуждоезиковото обучение към Факултета по класически и нови филологии при Софийския университет „Св. Климент Охридски“, състояло се на 7 февруари 2020 г.

Депозираният за рецензиране дисертационен труд *„Проучване на развитието на интеркултурната компетентност в гимназиалната степен в българското училище“* е научно изследване в общ обем от 231 страници. В *Библиографията* са посочени 87 заглавия (консултирана и цитирана) съвременна научна литература, от които 20 на български, 62 на английски и 5 на немски език, като 12 от тях са надлежно документирани интернет сайтове с доказана степен на достоверност, надеждност и академична стойност. Анализът на цитираната литература показва, че докторантката е добре запозната с актуалните водещи научни разработки в сферата на разглежданата проблематика.

Изследванията по дисертационния труд са извършени под ръководството на проф. Тодор Шопов в рамките на докторантска програма 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език) към Катедрата по Методика на чуждоезиковото обучение при Факултета по класически и нови филологии в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Във формален план изследването на докторантката ас. Рая Петрова Живкова-Крупева е съставено от увод, девет глави, обобщение на приносните моменти в изследването, списък с публикациите по темата на дисертацията, библиография приложения. Структурата на дисертационния труд отразява логиката на осъщественото изследване.

В съдържателен план представеният за защита дисертационен труд се позиционира в областта на съвременната интеркултурна лингводидактология и дидактическо моделиране. Това, от своя страна, е научно предизвикателство

за иновативният подход на докторантката и за нейната професионална и личностна изследователска креативност.

В уводната глава докторантката убедително е обосновала актуалността и значимостта на темата за *проучване на развитието на интеркултурната компетентност в гимназиалната степен в българското училище* като успешно ситуира виждането си за интеркултурно образование със съвременната теория и практика на обучението по английски език. Точно са формулирани целта, задачите, обектът и предметът на изследването.

Докторантката коректно е представя своята авторската хипотеза, методите на изследване и избрания инструментариум за диагностика. Дадена е и логическа диаграма на изследователския проект. Аналитично са коментирани значими изследвания на водещи автори в тази област, които са определящи за изследователската програма на докторантката.

В отделните глави на дисертационния труд са позиционирани ключовите концепти за съвременната лингвокултурна методика като „култура“ и „интеркултурна компетентност“. Представени са модели за взаимодействието „език–култура“ със съответна лингводидактологична интерпретация.

Критично са проследени обективистичната и конструктивистичната традиции в чуждоезиковото образование, както и чуждокултурния, межкултурния, мултикултурния и транскултурния подход. Направена и социолингвистична интерпретация на релациите между трите фокуса: език – култура – мислене.

Описани са различни инструменти за определяне на интеркултурната компетентност и е представен авторския инвентар за нейното измерване.

Детайлно е представен експериментът, описани са обучителните дейности и обстойно е разгледана конкретната реализация на обучителния модул и пътищата за оптимизиране на неговата имплементация в контекста на

интензивното изучаване на английски език в българската образователна система.

Прецизно са анализирани резултатите от експеримента и е представена процедурата по апробиране валидността на нулевата хипотеза. В последната глава са обобщени изводите от цялостното научно изследване и въз основа на това са формулирани конкретни иновативни препоръки за педагогическата практика.

Приносите от успешно проведеното и финализирано изследване могат да се определят като теоретико-методологически и теоретико-приложни. Създаден е оригинален авторски модел за измерване на интеркултурната компетентност чрез иновативна анкетна карта (*Инвентар на интеркултурната компетентност на ученици от паралелки с интензивно изучаване на английски език*).

Успешно е конструиран, апробиран и внедрен модул *от обучителни дейности и техники* с емпирично проверена ефективност. Мотивирано е лансирана тезата, че интеркултурната компетентност може да бъде усъвършенствана чрез обучение по втори език.

По темата на дисертацията има едно участие в национален проект „Развитие на капацитета на специализанти, постдокторанти и млади учени за преподаване на академични курсове по и на чужд език със съвременни методи и информационни и компютърни технологии“ и 6 публикации в реномирани издания, като две от приложените статии са издадени в научно списание с импакт фактор в Web of Science.

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален лингводидактологичен принос в съвременната методика на чуждоезиковото обучение и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Софийския университет.

Дисертационен труд е оригинален като съдържание. Изследвана е научна проблематика, която доказва приложимостта на идеите на докторантката за успешно *развитието на интеркултурната компетентност в гимназиалната степен в българското училище.*

Авторефератът отговаря на структурата и съдържанието на дисертацията. Приносните моменти са изложени обективно и отразяват резултата от изследователската дейност на ас. Рая Живкова-Крупева.

Критичният преглед на депозирания за рецензиране дисертационен труд *„Проучване на развитието на интеркултурната компетентност в гимназиалната степен в българското училище“* ясно показва, че ас. Рая Петрова Живкова-Крупева притежава необходимите теоретични знания и професионални умения по научна специалност 1.3. *Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език).*

Въз основа на направения критичен анализ, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено в дисертационен труд *„Проучване на развитието на интеркултурната компетентност в гимназиалната степен в българското училище“*, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на ас. Рая Петрова Живкова-Крупева образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 1. *Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по английски език).*

01.05.2020 г.

Рецензент:

/проф. дн Димитър Веселинов/